

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul XI — Nr. 637

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 27 decembrie 1999

SUMAR

	<u>Pagina</u>
HOTĂRÂRI ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
Hotărârea din 22 mai 1998 (Cazul Vasilescu împotriva României).....	1-10
Hotărârea din 23 septembrie 1998 (Cazul Petra împotriva României)	10-16

HOTĂRÂRI ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

CAZUL VASILESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(53/1997/837/1043)

HOTĂRÂREA¹⁾
din 22 mai 1998

SUMAR

Hotărâre pronunțată de o Cameră

România — menținerea confiscării ilegale a unor obiecte de valoare de către fosta miliție în 1966 și interzicerea accesului la un tribunal care să poată dispune restituirea lor

I. Articolul 6 alin. 1 din convenție

A. Excepția preliminară a Guvernului (nepuizarea căilor de recurs intern)

Neprezentată în fața Comisiei — decădere.

Concluzie: respingere (unanimitate).

B. Temeinicia plângerii

Curtea Supremă de Justiție a decis că, întrucât cererea de restituire formulată de către reclamantă are drept obiect con-

testarea unei măsuri de urmărire penală, competența soluționării ei revine în exclusivitate Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș. Întrucât chiar și atunci când exercită o atribuție de natură contencioasă un procuror acționează în calitate de membru al Ministerului Public, subordonat în primul rând procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție și apoi ministrului justiției, aceasta înseamnă că el este dependent față de puterea executivă.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

¹⁾ Nota traducătorului.

Versiunile originale sunt în limbile franceză și engleză.

Întrucât versiunile în limbile franceză și engleză folosesc inconsecvent denumirile unor instituții și funcții, traducerea a fost adaptată, folosindu-se numai denumirile valabile astăzi, cu excepția cazurilor expres indicate. În ceea ce privește actele procedurale, terminologia traducerii s-a supus regulilor intertemporale.

II. Articolul 13 din convenție

Art. 6 alin. 1 reprezintă *lex specialis* în raport cu art. 13, ale cărui garanții sunt absorbite de art. 6.

Concluzie: nu este necesară examinarea acestui capăt de cerere (unanimitate).

III. Articolul 1 din Protocolul nr. 1

Întrucât nici nelegalitatea confiscării bunurilor litigioase de către fosta miliție și nici dreptul de proprietate al reclamantei asupra acestora nu au fost contestate — în consecință, reclamanta a rămas proprietară asupra bunurilor până în prezent —, România nu a recunoscut jurisdicția obligatorie a Curții decât începând cu data de 20 iunie 1994, dar plângerea reclamantei are drept obiect o situație de fapt continuă care subzistă în prezent, iar decizia Curții Supreme de Justiție este ulterioară datei de 20 iunie 1994.

Dată fiind absența vreunui temei legal, continua lipsire de proprietate nu poate fi interpretată ca „o lipsire de proprietate” sau ca o modalitate de „reglementare a folosirii proprietății” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

Reclamanta obținuse o hotărâre judecătorească prin care autoritățile vizate erau obligate la restituirea obiectelor revendicate — hotărâre anulată de către Curtea Supremă de Justiție —, în condițiile în care demersurile făcute la parchetul considerat competent de către Curtea Supremă de Justiție nu duseseră la nici un rezultat.

Pierderea prerogativelor dreptului de proprietate asupra bunurilor în cauză, combinată cu eșecul încercărilor de până atunci de reparare a situației criticate, a produs consecințe suficiente de grave pentru a conchide că a avut loc o confiscare de fapt.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

IV. Articolul 8 din convenție

Dată fiind concluzia privitoare la art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea nu mai trebuie să examineze cazul prin raportare la art. 8.

Concluzie: nu este necesară examinarea acestui aspect (unanimitate).

V. Articolul 50 din convenție

A. Prejudiciul

Prejudiciul material: imposibilitatea Guvernului de a restitui bunurile în litigiu — reparație echitabilă. Prejudiciul moral: reparație echitabilă.

Concluzie: statul pârât este obligat să plătească o anumită sumă de bani către reclamantă, cu titlu de despăgubiri materiale și morale (unanimitate).

B. Costuri și cheltuieli judiciare

Pretenții neprecizate — restituire echitabilă.

Concluzie: statul pârât este obligat să plătească reclamantei o anumită sumă de bani cu titlu de costuri și cheltuieli (unanimitate).

REFERINȚE LA JURISPRUDENȚA CURȚII

23 septembrie 1982, *Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei*; 27 august 1981, *Demicoli împotriva Maltei*; 24 iunie 1993, *Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei*; 24 noiembrie 1994, *Beaumartin împotriva Franței*; 31 octombrie 1995, *Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei* (art. 50); 18 decem-

brie 1996, *Loizidou împotriva Turciei* (fond); 26 noiembrie 1996, *Sakik și alții împotriva Turciei*; 19 decembrie 1997, *Bruala Gómez de la Torre împotriva Spaniei*.

În cazul Vasilescu împotriva României²⁾,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, constituită, în conformitate cu dispozițiile art. 43 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*convenția*) și cu reglementările aplicabile din Regulamentul B, în camera alcătuită din următorii judecători:

domnul R. Bernhardt, președinte;

domnul Thór Vilhjálmsson;

domnul A.B. Baka;

domnul M.A. Lopes Rocha;

domnul D. Gotchev;

domnul K. Jungwiert;

domnul E. Levits;

domnul J. Casadevall;

domnul M. Voicu,

precum și din domnia H. Petzold, grefier, și P.J. Mahoney, grefier adjuncț,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 24 februarie 1998 și la 23 aprilie 1998, pronunță hotărârea de mai jos, adoptată la această din urmă dată:

PROCEDURA

1. Curtea a fost sesizată cu acest caz de către o persoană de cetățenie română, doamna Elisabeta Vasilescu (*reclamanta*), și de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*), la 22 și, respectiv, la 28 mai 1997, în termenul de 3 luni prevăzut la art. 32 alin. 1 și la art. 47 din convenție. La originea cazului se găsește o plângere (nr. 27.053/95) îndreptată împotriva României și cu care reclamanta sesizase Comisia la 10 februarie 1995 în temeiul art. 25.

Plângerea doamnei Vasilescu și cererea Comisiei au drept temei art. 44 și art. 48 lit. a) și e) din convenție, astfel cum au fost acestea modificate prin Protocolul nr. 9, pe care România l-a ratificat. Ele vizează obținerea unei hotărâri cu privire la respectarea de către România a exigențelor art. 6 alin. 1 din convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1, precum și — în ceea ce privește plângerea în fața Comisiei — ale art. 8 și 13 din convenție.

2. Răspunzând invitației făcute în conformitate cu art. 35 alin. 3 lit. d) din Regulamentul B, reclamanta l-a desemnat pe domnul D. Cosma, avocat în Baroul București, în calitate de apărător (art. 31). Președintele a autorizat folosirea limbii române în procedura scrisă în fața Curții (art. 28 alin. 3).

3. Camera ce urma să fie constituită era compusă de drept din domnul M. Voicu, judecător ales de cetățenie română (art. 43 din convenție), și din domnul R. Bernhardt, vicepreședinte al Curții [art. 21 alin. 4b) din Regulamentul B]. La 3 iulie 1997, în prezența grefierului, președintele Curții, domnul R. Ryssdal, a tras la sorți numele celorlalți 7 membri, respectiv domnia R. Bernhardt, vicepreședinte al Curții [art. 21 alin. 4b) din Regulamentul B], Thór Vilhjálmsson, A.B. Baka, M.A. Lopes Rocha, D. Gotchev, K. Jungwiert, E. Levits și J. Casadevall (art. 43 *in fine* din convenție și art. 21 alin. 5 din Regulamentul B).

4. În calitate de președinte al Camerei (art. 21 alin. 6 din Regulamentul B), domnul Bernhardt i-a consultat, prin intermediul grefierului, pe domnul A. Ciobanu-Dordea, agent al Guvernului român (*Guvernul*), pe avocatul reclamantei și pe doamna G. Thune, delegatul Comisiei, cu privire la organizarea procedurii (art. 39 alin. 1 și art. 40). Conform ordonanței pronunțate în consecință la 16 septembrie 1997, grefierul a primit memoriile reclamantei și Guvernului la 5 și, respectiv, la 8 decembrie 1997, iar mai apoi răspunsurile în replică, la 21 ianuarie și la 17 februarie 1998.

²⁾ Notele grefierului:

1. Cazul are nr. 53/1997/837/1.043. Primele două cifre arată poziția din anul introducerii plângerii, ultimele două o așază pe lista cuprinzând cazurile cu care Curtea a fost sesizată și pe lista cuprinzând plângerile inițiale (la Comisie) corespunzătoare.

2. Regulamentul B, intrat în vigoare la 2 octombrie 1994, se aplică tuturor cazurilor privind statele legate prin Protocolul nr. 9.

5. La 24 februarie 1998 Camera a decis să nu țină o audiență, nu înainte de a se fi asigurat de îndeplinirea condițiilor cerute de o astfel de derogare de la procedura obișnuită (art. 27 și 40 din Regulamentul B).

6. La 27 martie 1998 Guvernul a depus la grefă un raport de expertiză, realizat de Muzeul Național de Istorie al României, privitor la aplicarea art. 50 din convenție în problema prejudiciului material. În replică, reclamanta a prezentat la 14 aprilie observațiile sale scrise cu privire la acest raport.

ÎN FAPT

I. Împrejurările cauzei

7. Doamna Elisabeta Vasilescu, cetățean român, născută în 1897, își are domiciliul în comuna Potlogi, județul Dâmbovița.

8. La 23 iunie 1966 lucrători ai fostei Miliții Argeș, fără a fi în posesia unui mandat, au efectuat o percheziție la domiciliul reclamantei, în cadrul unei cercetări penale declanșate împotriva soțului ei, acuzat pentru săvârșirea infracțiunii de deținere ilegală de obiecte din aur, faptă pedepsită de legislația atunci în vigoare (Decretul nr. 210/1960).

Cu această ocazie, ei au confiscat 327 de monede vechi din aur, dintre cele mai multe erau găurite pentru confecționarea de bijuterii, iar două dintre ele fuseseră transformate în cercei.

9. La 4 iulie 1966 aceste obiecte au fost depuse la Sucursala Argeș a Băncii Naționale a României, ocazie cu care a fost întocmit un proces-verbal.

10. La 8 iulie 1966 conducerea fostei Miliții Argeș a pronunțat o ordonanță de încetare a procesului penal cu privire la soțul reclamantei, finalizând astfel cercetările, în conformitate cu art. 261 din vechiul Cod de procedură penală (paragraful 25 de mai jos). S-a constatat că în acest caz fapta nu prezenta gradul de pericol social al unei infracțiuni, dar s-a decis totuși menținerea confiscării obiectelor în cauză.

11. La 24 mai 1990 Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș, la care reclamanta se interesase cu privire la situația acestor bunuri, a informat-o că în arhivele sale nu exista nici un act din care să rezulte că o astfel de măsură a fost dispusă.

12. Ulterior, reclamanta s-a adresat procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție cu o cerere pentru restituirea bunurilor. La 11 octombrie 1990 acesta i-a răspuns că nici o măsură de confiscare sau de percheziție nu fusese dispusă împotriva ei sau soțului ei, nici în 1966 și nici ulterior.

13. În 1991, la o dată neprecizată, Ministerul de Interne i-a confirmat reclamantei că într-adevăr făcuse obiectul unei măsuri de urmărire în 1966 în ceea ce privește obiectele pe care le revendica și că, ulterior, s-a dispus încetarea procesului penal cu privire la soțul său. Se adăuga faptul că măsura de confiscare fusese totuși menținută de către procuratură.

14. În 1991 reclamanta a introdus împotriva Băncii Naționale a României, în calitate de depozitar al monedelor, o acțiune în revendicare cu privire la cele 40 de monede din aur transformate în salbă și la perechea de cercei.

În fața Judecătoriei Găești ea a susținut că aceste obiecte fuseseră confiscate în mod ilegal de către miliție, fără ca o astfel de măsură să fi fost ordonată de către magistratul competent. În sprijinul cererii sale ea a invocat răspunsul procurorului general din 11 octombrie 1990 (paragraful 12 de mai sus).

15. La 21 februarie 1992 judecătoria, bazându-se pe declarațiile martorilor și pe documentele depuse la dosar, a dat câștig de cauză reclamantei și a dispus ca Banca Națională a României să restituie obiectele în cauză. Instanța a constatat totodată că fosta Miliție Argeș confiscase în total 327 de monede din aur aparținând reclamantei.

16. Banca Națională a României, în calitate de pârât, a declarat recurs la Tribunalul Dâmbovița, recurs respins la

7 octombrie 1992. Tribunalul a constatat că, în urma cercetărilor declanșate împotriva soțului reclamantei, a fost pronunțată la 8 iulie 1966 o soluție de încetare a procesului penal și că, în orice caz, nici o dispoziție legală nu interzicea reclamantei să redobândească posesia asupra obiectelor în cauză.

17. În 1993, considerându-se în drept să-i fie restituite în totalitate obiectele confiscate de miliție, reclamanta a solicitat procurorului general să promoveze un recurs extraordinar în fața Curții Supreme de Justiție împotriva Hotărârii din 21 februarie 1992 (paragraful 15 de mai sus și paragraful 27 de mai jos).

18. La 10 iunie 1993 procurorul general a informat-o pe reclamantă că nu intenționează să dea curs acestei cereri. În opinia sa, Hotărârea din 21 februarie 1992 era legală și temeinică.

19. La 19 august 1993 procurorul general i-a indicat reclamantei că, în ipoteza în care nu este mulțumită de deciziile pronunțate în cazul ei, poate exercita noua cale de recurs introdusă prin Legea nr. 59/1993 de modificare a Codului de procedură civilă.

20. Ca urmare, atât reclamanta, cât și Banca Națională a României au declarat recurs la Curtea de Apel Ploiești împotriva Hotărârii din 21 februarie 1992.

Reclamanta a solicitat restituirea tuturor monedelor în litigiu, în timp ce Banca Națională a României a cerut casarea hotărârii anterior pronunțate. Aceasta din urmă susținea că instanțele nu erau competente să se pronunțe în speță, orice plângere împotriva măsurilor de urmărire penală fiind de competența exclusivă a procurorului ierarhic superior, în conformitate cu art. 275—278 din Codul de procedură penală (paragraful 26 de mai jos).

21. Prin Decizia din 22 februarie 1994 Curtea de Apel Ploiești a respins cele două recursuri. În ceea ce privește acțiunea reclamantei, s-a arătat că ea își limitase inițial pretențiile la 40 de monede și o pereche de cercei din aur și că, în consecință, ea nu și le mai putea modifica în recurs.

În ceea ce privește banca pârâtă, instanța a subliniat că s-a pronunțat o soluție de încetare a procesului penal în ceea ce îl privește pe soțul reclamantei. Ea constată în plus că procurorul general nu a dat curs cererii de restituire formulate de către reclamantă, mulțumindu-se să o îndrepte către instanța de judecată. În ceea ce privește acuzația de deținere ilegală de obiecte din aur, Curtea a răspuns că măsura de confiscare luată de miliție nu avea nici o bază legală și că deci instanțele dispuseseră în mod corect restituirea. Această decizie a devenit definitivă și irevocabilă.

22. În 1994 procurorul general a declarat, în conformitate cu art. 330 din Codul de procedură civilă (paragraful 27 de mai jos), un recurs în anulare în fața Curții Supreme de Justiție împotriva hotărârii din 21 februarie și 7 octombrie 1992, precum și împotriva Deciziei din 22 februarie 1994.

În memoriul său el a reluat argumentul conform căruia, pronunțându-se în acest caz, instanțele civile și-au depășit competența materială, încălcând astfel competența procurorului, exclusivă în materie (paragraful 26 de mai jos). În consecință, a solicitat trimiterea cazului în fața autorității competente.

Pe de altă parte, reclamanta a invocat încălcarea art. 21 din Constituție, articol ce garantează accesul liber la justiție (paragraful 24 de mai jos), și a cerut respingerea recursului în anulare.

23. La 20 octombrie 1994 Curtea Supremă de Justiție a admis cererea procurorului general și a casat toate hotărârile în cauză, considerând că, în conformitate cu art. 275 din Codul de procedură penală, Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș era singurul competent să soluționeze cererea reclamantei ce avea ca obiect restituirea bunurilor în cauză.

II. Dreptul intern aplicabil**A. Constituția**

24. Articolul 21 din Constituție prevede:

„(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.“

B. Codul de procedură penală

25. Dispozițiile aplicabile din Codul de procedură penală înainte de reforma judiciară din 1 ianuarie 1969 prevedeau:

ARTICOLUL 115 ALIN. 4³⁾

„Obiectele din metale sau pietre prețioase (...) vor fi depuse în 48 de ore la cea mai apropiată unitate a Băncii de Stat (...).“

ARTICOLUL 187⁴⁾

„Organele de cercetare penală au însă nevoie de încuviințarea procurorului pentru efectuarea următoarelor acte de urmărire penală:

a) efectuarea perchezițiilor domiciliare, cu excepția cazurilor de infracțiuni flagrante;

(...)

Încuviințarea se dă numai în scris și pe baza ordonanței motivate prin care organul de cercetare dispune efectuarea actului de urmărire penală.“

ARTICOLUL 261⁵⁾

„Dacă în urma efectuării actelor de urmărire penală se stabilește că există vreo cauză de împiedicare a pornirii sau continuării procesului penal, organul de urmărire încetează procesul penal, clasând cauza.

(...)

Încetarea procesului penal se face printr-o ordonanță motivată (...).“

26. În noua lor versiune, astfel cum a fost adoptată prin Legea din 12 noiembrie 1968, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1969, dispozițiile aplicabile ale Codului de procedură penală prevăd următoarele:

ARTICOLUL 168

„În contra măsurii asigurătorii luată (...) învinuitul sau inculpatul (...) se pot plânga organului de cercetare penală care a dispus luarea măsurii ori procurorului care supraveghează cercetarea penală, până la sesizarea instanței de judecată, după care plângerea se adresează acelei instanțe.

(...)

După soluționarea definitivă a procesului penal, dacă nu s-a făcut plângere împotriva aducerii la îndeplinire a măsurii asigurătorii, se poate face contestație potrivit legii civile.“

ARTICOLUL 169

„(...) Orice altă persoană care pretinde un drept asupra lucrurilor ridicate poate cere, potrivit dispozițiilor art. 168, stabilirea acestui drept și restituirea.“

ARTICOLUL 220

„Când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă motivat.“

ARTICOLUL 275

„Orice persoană poate face plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime.

(...)

Plângerea se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de cercetare penală (...).“

C. Codul de procedură civilă

27. Articolele aplicabile din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 59/1993, prevăd:

ARTICOLUL 330

„Procurorul general, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, poate ataca cu recurs în anulare, la Curtea Supremă de Justiție, hotărârile judecătorești irevocabile pentru următoarele motive:

1. când instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești; (...).“

ARTICOLUL 399

„Orice executare silită se poate contesta de cei interesați sau vătămăți prin executare.“

ARTICOLUL 400

„Toate contestațiile care s-ar ridica asupra executării silite sau între părți sau de către cei de-al treilea interesați, privitoare la înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută, se vor îndrepta la instanța care a încuviințat titlul executor (...).“

PROCEDURA ÎN FAȚA COMISIEI

28. Doamna Elisabeta Vasilescu a sesizat Comisia la 10 februarie 1995, pretinzând că percheziția făcută la domiciliul său și confiscarea bunurilor sale au încălcat art. 8 din convenție. Totodată ea a susținut că, nerespectând exigențele art. 6 alin. 1 din convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea Supremă de Justiție a lipsit-o de dreptul de acces la un tribunal care să îi permită redobândirea posesiei asupra acestor bunuri.

29. La 7 martie 1996 Comisia a reținut plângerea (nr. 27.053/95) cu privire la 40 de monede și la o pereche de cercei din aur.

În raportul întocmit la 17 aprilie 1997 (art. 31) ea exprimă opinia că a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din convenție (unanimitate) și a art. 1 din Protocolul nr. 1 (28 de voturi contra 1) și că nu este cazul să se examineze plângerea cu privire la art. 8 din convenție (28 de voturi contra 1).

CONCLUZIILE PREZENTATE ÎN FAȚA CURȚII

30. Reclamanta a rugat Curtea să constate că a existat o încălcare a art. 6 alin. 1 din convenție, considerat izolat sau coroborat cu art. 13, a art. 8, precum și a art. 1 din Protocolul nr. 1. Ea cere obligarea statului român la restituirea celor 40 de monede și a perechii de cercei din aur sau, în caz contrar, să-i fie acordată o despăgubire echitabilă în temeiul art. 50.

31. Guvernul a invitat Curtea să declare că decizia în litigiul a Curții Supreme de Justiție nu a adus atingere drepturilor garantate de articolele invocate.

ÎN DREPT**I. Cu privire la încălcarea invocată a art. 6 alin. 1 din convenție**

32. Doamna Vasilescu se plânga că i s-a adus atingere dreptului de acces la un tribunal care să se pronunțe asupra acțiunii în revendicare a monedelor din aur în cauză. Ea invocă art. 6 alin. 1 din convenție, care dispune după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).“

³⁾ În realitate este vorba de alin. 4 al art. 115¹ din Codul de procedură penală — nota traducătorului.

⁴⁾ În realitate este vorba de alin. 2 al art. 187¹ și de alin. 1 al art. 187² — nota traducătorului.

⁵⁾ În realitate este vorba de art. 261⁷ din Codul de procedură penală — nota traducătorului.

Guvernul combate această susținere în timp ce Comisia subscrie la ea.

A. Cu privire la excepția preliminară a Guvernului

33. Guvernul susține că, în afara acțiunii în revendicare pe care a introdus-o în fața instanțelor civile, doamna Vasilescu dispunea de trei căi de recurs pentru a ataca actele organului de urmărire penală, criticate acum în fața Curții.

Reclamanta ar fi putut, pe de o parte, să sesizeze procurorul însărcinat cu supravegherea urmăririi penale, în conformitate cu art. 275—278 din Codul de procedură penală, și, pe de altă parte, să se adreseze procurorului în temeiul art. 218—220 din acest cod. În sfârșit ar fi putut să ceară restituirea bunurilor sale în temeiul art. 168 și 169 din același cod (paragraful 26 de mai sus).

34. Curtea consideră că aceste observații reprezintă o excepție de neepuizare a căilor de recurs interne, excepție ce nu a fost ridicată în fața Comisiei și, din această cauză, operează decăderea (a se vedea, printre multe altele, Hotărârea *Sakik și alții împotriva Turciei* din 26 noiembrie 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997 — VII, p. 2.624, paragraful 48).

B. Cu privire la temeinicia plângerii

35. Doamna Vasilescu susține că examinarea cererii sale de restituire a bunurilor confiscate de către fosta Miliție Argeș ar reveni, având în vedere însuși obiectul litigiului, în competența instanțelor civile.

Pretențiile sale ar fi fost recunoscute ca întemeiate, mai întâi prin Hotărârea de restituire din 21 februarie 1992 a Judecătoriei Găești, apoi prin decizia Tribunalului Dâmbovița și, în sfârșit, prin cea a Curții de Apel Ploiești.

Or, anulând amintitele hotărâri, cu motivarea că instanțele civile ar fi încălcat competența exclusivă a procurorului, Curtea Supremă de Justiție ar fi lipsit-o de dreptul de a-și vedea cauza examinată de către un tribunal.

36. Guvernul nu contestă dreptul de proprietate al doamnei Vasilescu asupra monedelor în litigiu. El susține că Decizia pronunțată la 20 octombrie 1994 de către Curtea Supremă de Justiție se întemeiază pe o interpretare greșită a dreptului român, întrucât în acest caz instanțele civile erau competente să se pronunțe asupra cererii reclamantei.

Dacă decizia Curții Supreme de Justiție ar putea fi considerată ca o limitare a dreptului de acces la un tribunal, aceasta nu aduce totuși atingere substanței acestui drept, în măsura în care reclamanta păstrează posibilitatea de a folosi trei căi de atac distincte, dintre care și cea prevăzută la art. 168 și 169 din Codul de procedură penală (paragraful 33 din mai sus).

37. Comisia contestă susținerea Guvernului și consideră că regulile de procedură din dreptul român, așa cum au fost ele interpretate și aplicate de către Curtea Supremă de Justiție, au avut drept consecință faptul că nici o instanță nu era în fapt competentă să se pronunțe asupra cererii reclamantei.

38. Curtea observă că, sesizată cu judecarea recursului în anulare, pe care, în temeiul art. 330 din Codul de procedură civilă, îl poate promova doar procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție („procurorul general”), Curtea Supremă de Justiție a anulat la 20 octombrie 1994 toate hotărârile pronunțate de instanțele civile care fuseseră investite să se pronunțe asupra acțiunii în revendicare a doamnei Vasilescu (paragraful 23 de mai sus). În decizia sa, întemeiată pe art. 275 din Codul de procedură penală (paragraful 26 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție arată că, pronunțându-se în această cauză, aceste instanțe și-au depășit competența *ratione materiae*. Cerând restituirea monedelor din aur confiscate de fosta miliție, reclamanta ar fi contestat de fapt o măsură de urmărire penală. De aceea, numai procurorul din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș, însărcinat cu urmărirea penală și cu supravegherea organului care a făcut cercetarea, putea decide asupra acestei cereri și nu instanțele civile.

Conform Guvernului, interpretarea regulilor de procedură, făcută de Curtea Supremă de Justiție, este eronată (paragraful 36 de mai sus).

39. Curtea nu consideră că trebuie să soluționeze această problemă de drept român (a se vedea printre altele, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Sakik și alții* precitată, § 53). Rolul său se limitează în fapt la a verifica dacă, în acest caz, doamna Vasilescu a avut acces la justiție. În consecință, Curtea își va întemeia examinarea pe dispozițiile dreptului român, astfel cum au fost ele aplicate reclamantei în cazul de față de către Curtea Supremă de Justiție.

În Decizia sa din 20 octombrie 1994 aceasta a considerat că prin acțiunea în revendicare introdusă de către reclamantă se ajungea să se atace o măsură de urmărire penală. În consecință, ea a considerat că această cauză nu intra în competența instanțelor civile și că doar Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș putea să soluționeze această cerere. Totuși este neîndoielnic — și toate părțile sunt de acord — că acțiunea reclamantei intră sub incidența art. 6 în ceea ce privește raportul juridic de drept civil, atâta vreme cât prin acțiune se cerea restituirea bunurilor de care a fost deposedată reclamanta (paragraful 14 de mai sus).

Curtea arată că doamna Vasilescu s-a adresat deja Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș, apoi procurorului general. Oricare ar fi rezultatul acestor demersuri (paragrafele 11 și 12 de mai sus) și al noilor proceduri care ar putea fi deschise, eventual, la Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș, trebuie, pentru ca art. 6 să fie respectat, ca autoritățile sesizate să reprezinte un „tribunal” conform acestui articol. Curtea va verifica dacă această condiție este îndeplinită.

40. Curtea notează că Ministerul Public, care prin efectul Legii nr. 92 din 4 august 1992 a înlocuit fosta Procuratură, este constituit din magistrați care își exercită toate funcțiile lor sub autoritatea procurorului general. Ministrul justiției își exercită controlul asupra tuturor membrilor Ministerului Public, inclusiv asupra procurorului general.

Chiar dacă exercită, ca în cazul de față, o atribuție de natură contencioasă, procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș acționează în calitate de magistrat al Ministerului Public, subordonat mai întâi procurorului general, apoi ministrului justiției.

41. Curtea amintește că „tribunal” în sensul art. 6 alin. 1 este numai un organ care se bucură de plenitudine de jurisdicție, răspunzând unei serii de exigențe, precum independența față de executiv, ca și față de părțile în cauză (a se vedea, printre altele, Hotărârea *„Beaumont împotriva Franței* din 24 noiembrie 1994, seria A, nr. 296-B, p. 63, paragraful 38). Nu aceasta este și situația procurorilor din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș și nici a procurorului general.

A fost deci încălcat art. 6 alin. 1.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 13 din convenție

42. Conform reclamantei, pretinsa lipsă de acces la un tribunal a antrenat și încălcarea art. 13 din convenție, care este formulat astfel:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute în (...) convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

43. Având în vedere constatarea încălcării art. 6 alin. 1, Curtea nu consideră necesar să se pronunțe asupra acestei cereri, care de altfel nici nu a fost argumentată. Cum dreptul revendicat are un caracter civil, art. 6 alin. 1 reprezintă *lex specialis* față de art. 13, ale cărui garanții sunt absorbite de acesta (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Brualla Gómez de la Torre împotriva Spaniei* din 19 decembrie 1997, *Recueil* 1997—VII, § 41).

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

44. Criticând consecințele Deciziei din 20 octombrie 1994 a Curții Supreme de Justiție, doamna Vasilescu se consideră și victima încălcării art. 1 din Protocolul nr. 1 (paragrafele 29 și 30 de mai sus), conform căruia:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor.“

Comisia împărtășește acest punct de vedere pe care Guvernul îl respinge.

45. Doamna Vasilescu susține că decizia Curții Supreme de Justiție a avut drept efect faptul că nu a putut să își redobândească bunurile. Ea amintește că instanțele civile au admis cererea sa inițială de restituire a 40 din cele 327 de monede din aur și a unei perechi de cercei, confiscate în 1966. În acest sens, ele au recunoscut dreptul său de proprietate asupra acestor obiecte și au considerat confiscarea lor ca fiind lipsită de orice temei legal.

46. Conform susținerilor Guvernului, succesiunea faptelor demonstrează că lucrătorii fostei miliții au acționat fără autorizarea procurorului competent și că cercetarea penală în discuție era, mai ales din acest motiv, contrară legislației în vigoare la acel moment. El admite că prin confiscare, și ea ilegală, reclamanta a fost deposedată de bunurile cu privire la care titlul său de proprietate nu a fost desființat. Guvernul explică de altfel că, în conformitate cu jurisprudența organelor de la Strasbourg, Sentința dată la 21 februarie 1992 de Judecătoria Găești și rămasă definitivă constituie un „drept“ în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1. Chiar dacă anularea acestei decizii a antrenat cu certitudine o lipsire de acest „drept“, el fusese totuși, în orice caz, redobândit pe calea unei proceduri viciate de nerespectarea regulilor de competență. De aceea, Curtea Supremă de Justiție nu ar fi făcut decât să constate nelegalitatea care afectează dreptul, indicând reclamantei procedura pe care să o urmeze pentru a-l dobândi în conformitate cu căile legale.

Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție nu s-ar fi pronunțat decât asupra aplicării regulilor de competență, fără a atinge substanța însăși a dreptului de proprietate al doamnei Vasilescu. Decizia sa ar fi urmărit deci un scop de utilitate publică și nu ar fi lipsit-o definitiv sau în întregime de bunurile în cauză. Cum reclamanta putea în continuare să își exercite drepturile pe calea indicată de această instanță, justul echilibru care trebuie să existe între interesele sale și interesul general ar fi fost respectat.

47. În ceea ce privește Comisia, aceasta a pus accentul pe faptul că decizia Curții Supreme de Justiție a lipsit-o pe doamna Vasilescu de orice protecție procedurală a dreptului de proprietate. Considerând că lipsirea în fapt de prerogativele dreptului respectiv nu este justificată, ea ajunge la concluzia absenței unui just echilibru între scopul urmărit prin decizie — respectarea regulilor de competență interne — și obligația individuală care a rezultat de aici pentru reclamantă.

48. Curtea constată că la 23 iunie 1966, în cadrul unei cercetări îndreptate împotriva soțului său, lucrători ai fostei miliții au percheziționat fără mandat domiciliul reclamantei, de unde au confiscat 327 de monede din aur. Cercetarea a fost încheiată la 8 iulie 1966, dar obiectele confiscate au fost reținute de fosta Miliție Argeș. Nici nelegalitatea acestei măsuri, nici dreptul de proprietate al reclamantei asupra bunurilor în discuție — recunoscut de altfel de instanțele civile (paragrafele 15, 16 și 21 de mai sus) — nu sunt contestate în fața Curții. Aceasta consideră în consecință că, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, reclamanta, care a fost lipsită din 1966 de folosința și de dispoziția bunurilor în discuție, a rămas totuși proprietara lor până astăzi.

49. Fără îndoială, România nu a recunoscut dreptul de recurs individual (art. 25) și jurisdicția Curții (art. 46) decât la 20 iunie 1994. Totuși Curtea relevă că plângerea reclamantei se referă la o situație continuă, care subzistă și la ora actuală [a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârile *Papamichalopoulos* și

alții împotriva Greciei din 23 iunie 1993, seria A, nr. 260-B, p. 69, § 40, și *Loizidou împotriva Turciei* (fond) din 18 decembrie 1996, *Recueil* 1996—VI, p. 2.230, § 41]. Ea reține că, de fapt, Curtea Supremă de Justiție a pronunțat decizia la 20 octombrie 1994, adică după 20 iunie 1994.

50. Având în vedere lipsa de temei legal, recunoscută atât de instanțele naționale (paragraful 48 de mai sus), cât și de Guvern (paragraful 46 de mai sus), continuarea reținerii obiectelor în chestiune nu poate fi calificată nici ca o lipsire de proprietate și nici ca o reglementare a folosinței bunurilor, permise de primul și de al doilea alineat ale art. 1 din Protocolul nr. 1.

51. Curtea amintește că un impediment de fapt poate încălca convenția la fel ca și un impediment juridic (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Loizidou*, precitată, p. 2.237, § 63).

Întrucât convenția vizează apărarea unor drepturi „concrete și efective“, se impune a se verifica dacă situația criticată echivalează cu o confiscare de fapt (a se vedea, între altele, *mutatis mutandis*, hotărârile *Sporrong și Lönnroth* din 23 septembrie 1982, seria A, nr. 52, p. 24, § 63, și *Papamichalopoulos și alții*, precitată, p. 69, § 42).

52. Pentru a răspunde acestei probleme, caracterul nelegal deja stabilit al confiscării bunurilor reclamantei reprezintă un element decisiv. Mai mult, reclamanta a obținut o hotărâre judecătorească care obliga Banca Națională a României să îi restituie cele 40 de monede din aur și cerceii pe care i-a revendicat (paragraful 15 de mai sus). Totuși această hotărâre, ca și cele care o confirmă au fost anulate de Curtea Supremă de Justiție, în temeiul faptului că instanțele civile au încălcat competența exclusivă a Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș (paragraful 23 de mai sus). Or, doamna Vasilescu a întreprins deja, în 1990, demersuri pe lângă acesta, ca și pe lângă procurorul general, dar acestea nu duseseră nici ele la un rezultat (paragrafele 11 și 12 de mai sus).

53. Curtea apreciază că pierderea dreptului de dispoziție asupra bunurilor în cauză, combinată cu eșuarea încercărilor de până acum făcute în fața autorităților și instanțelor naționale pentru a remedia situația criticată, a antrenat consecințe suficient de grave pentru a permite concluzia că reclamanta a suferit o confiscare în fapt, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Papamichalopoulos și alții*, precitată, p. 70, § 45).

54. În concluzie, a avut loc o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1.

IV. Cu privire la încălcarea invocată a art. 8 din convenție

55. În cele din urmă reclamanta susține că percheziția fără mandat făcută la domiciliul său de către miliție, ca și confiscarea monedelor sale din aur, care au fost transformate pentru folosința sa personală, au condus totodată și la încălcarea art. 8 din convenție, care dispune:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei ori protejarea drepturilor și libertăților altora.“

56. Guvernul a invocat lipsa de competență *ratione temporis* a Curții de a se pronunța asupra acestui capăt de cerere. El susține că incidentul de care se plânge reclamanta a avut loc la 23 iunie 1966, deci o dată mult anterioară celei la care România a recunoscut competența Curții (art. 46), adică 20 iunie 1994.

57. Oricare ar fi răspunsul care ar putea fi dat la întrebarea de a ști dacă Curtea poate examina acest capăt de cerere, Curtea consideră că soluția sa cu privire la art. 1 din Protocolul nr. 1 (paragrafele 48—54 de mai sus) o dispensează de a mai examina cauza și sub aspectul art. 8.

V. Cu privire la aplicarea art. 50 din convenție

58. Potrivit art. 50 din convenție:

„Dacă hotărârea Curții declară că o decizie luată sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de orice altă autoritate a unei părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiile ce decurg din (...) convenție și dacă dreptul intern al acelei părți nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei decizii sau ale acestei măsuri, prin hotărârea Curții se acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă.“

În principal, doamna Vasilescu invită Curtea să dispună restituirea bunurilor în cauză sau, în caz contrar, repararea prejudiciului material. Ea lasă la aprecierea instanței evaluarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

A. Prejudiciul material

59. Reclamanta solicită, mai întâi, restituirea celor 40 de monede transformate în salbă, ca și restituirea perechii de cercei din aur sau, dacă nu, repararea prejudiciului material. Contestând evaluarea Guvernului, ca și concluziile rapoartelor de expertiză pe care se bazează aceasta (paragraful 60 de mai jos), doamna Vasilescu își evaluează prejudiciul la 30.000 dolari S.U.A., dar lasă Curtea să aprecieze.

60. Pe de altă parte, Guvernul susține că o restituire *in rem* este imposibilă, pentru că obiectele în cauză nu au putut fi identificate.

El susține, între altele, că în cazul în care Curtea ar ajunge la concluzia unei încălcări a art. 6 alin. 1, această constatare ar reprezenta prin ea însăși o satisfacție echitabilă suficientă, întrucât nici o legătură de cauzalitate nu a fost stabilită între încălcarea invocată a acestui articol și prejudiciul material invocat.

În ceea ce privește eventualul prejudiciu provocat prin încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, Guvernul susține că modul de calcul al reclamantei este lipsit de fundament științific și tehnic. În observațiile sale asupra aplicării art. 50 el se referă la o expertiză făcută de Banca Națională a României și apreciază că 31.856.648 lei, aproximativ 3.750 dolari S.U.A., constituie o reparație adecvată a prejudiciului suferit de reclamantă. În continuare Guvernul a adus în sprijinul tezei sale un raport de expertiză, efectuat la cererea sa de către Muzeul Național de Istorie al României, care apreciază prejudiciul pretins în funcție de valoarea numismatică.

61. Curtea amintește că, dacă nu pot fi înlăturate consecințele unei încălcări a convenției, art. 50 o îndrituiește să acorde, dacă este cazul, părții lezate satisfacția pe care o consideră cea mai potrivită [Hotărârea *Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei* din 31 octombrie 1995 (art. 50), seria A, nr. 330-B, p. 59, § 34].

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Respinge* excepția preliminară a Guvernului.
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 din convenție.
3. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.
4. *Hotărăște* că nu se impune examinarea cererilor întemeiate pe art. 8 și 13 din convenție.
5. *Hotărăște*:

a) că statul pârât trebuie să achite reclamantei, în termen de 3 luni, următoarele sume, în echivalentul în lei la cursul de schimb de la data plății:

- (i) 60.000 (șaizeci mii) franci francezi pentru prejudiciul material;
- (ii) 30.000 (treizeci mii) franci francezi pentru prejudiciul moral;
- (iii) 5.185 (cinci mii una sută optzeci și cinci) franci francezi pentru cheltuieli de judecată;

b) că sumele vor fi majorate cu o dobândă de 3,36% pe an, începând de la data expirării acestui termen și până la plata efectivă.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului, la Strasbourg, la 22 mai 1998.

Rudolf Bernhardt,
președinte

Herbert Petzold,
grefier

În speță, restituirea obiectelor în litigiu ar fi pus-o, pe cât posibil, pe reclamantă într-o situație echivalentă celei în care s-ar fi găsit, dacă nu ar fi avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (*ibidem*, p. 60, § 38). Or, Guvernul explică faptul că este imposibil să se procedeze la o astfel de restituire (paragraful 60).

În aceste condiții Curtea, hotărând în echitate, pe baza informațiilor care i-au fost furnizate, acordă reclamantei 60.000 franci francezi, cu titlu de prejudiciu material, sumă convertibilă în lei la cursul de schimb de la data plății.

B. Prejudiciul moral

62. Reclamanta pretinde, între altele, fără să indice cuantumul, o despăgubire pentru repararea prejudiciului moral cauzat de comportamentul autorităților și al instanțelor naționale.

63. Guvernul nu formulează observații în această problemă.

64. Curtea nu exclude faptul că reclamanta, deposedată de bunurile sale timp de peste 30 de ani, a suportat din această cauză anumite suferințe. Doamna Vasilescu a suferit deci un prejudiciu moral pentru care Curtea, pronunțându-se în echitate, după cum cere art. 50, îi acordă o despăgubire de 30.000 franci francezi. Această sumă trebuie transformată în lei la cursul de schimb de la data plății.

C. Cheltuieli de judecată

65. Reclamanta cere, de asemenea, restituirea cheltuielilor de judecată, a căror evaluare o lasă la aprecierea Curții. Guvernul nu se opune acestei cereri.

66. În conformitate cu jurisprudența sa, Curtea poate dispune restituirea cheltuielilor de judecată care, în mod real și necesar, au fost suportate pentru a împiedica sau a repara în dreptul intern o încălcare a convenției, cheltuieli al căror cuantum să poată fi stabilit atât de comisie, cât și de Curte; de altfel, cuantumul acestor cheltuieli trebuie să fie rezonabil (a se vedea, între altele, Hotărârea *Demicoli împotriva Maltei* din 27 august 1991, seria A, nr. 210, p. 20, § 49).

Hotărând în echitate, Curtea acordă reclamantei 10.000 franci francezi cu acest titlu, din care se deduce suma de 4.815 franci francezi⁶⁾, primită de la Consiliul European cu titlu de asistență juridică. Restul sumei se va transforma în lei, la cursul de schimb de la data plății.

D. Dobânzi

67. Curtea consideră potrivit să se rețină rata dobânzii legale aplicabile în Franța la data adoptării prezentei decizii, respectiv 3,36% pe an.

⁶⁾ Versiunea în limba engleză a hotărârii menționează că T.V.A. este inclusă în această sumă.

OPINIA COMISIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI
(formulată în cadrul Raportului Comisiei¹⁾ din 17 aprilie 1997)

[Comisia a avut următoarea alcătuire:

— domnul S. TRECHSEL, președinte;
— doamna G.H. THUNE;
— doamna J. LIDDY;
— domnii: E. BUSUTTIL;
GAUKUR JÖRUNDSSON;
A.S. GÖZUBÜYÜK;
A. WETTZEL;
J.-C. SOYER;
H. DANELIUS;
F. MARTINEZ;
C.L. ROZAKIS;
L. LOUCAIDES;
J.-C. GEUS;
M.P. PELLONPÄÄ;

M.A. NOWICKI;
I. CABRAL BARRETO;
B. CONFORTI;
I. BÉKÉS;
J. MUCHA;
D. ŠVÁBY;
G. RESS;
A. PERENIĆ;
C. BİRSAN;
K. HERNDL;
E. BIELIUNAS;
E.A. ALKEMA;
M. VILA AMIGÓ;

— doamna M. HION;
— domn: R. NICOLINI și
H.C. KRÜGER, secretar].

A. Capete de cerere declarate admisibile

41. Comisia a declarat admisibile capetele de cerere ale reclamantei, prin care aceasta a invocat faptul că i s-a refuzat accesul la instanță și că i-a fost încălcat dreptul la respectarea bunurilor proprii și a vieții private.

B. Puncte în discuție

42. Punctele în discuție sunt următoarele:

— Decizia Curții Supreme de Justiție din 20 octombrie 1994, prin care s-a stabilit că instanțele nu au competența de a dispune restituirea bunurilor, a privat-o pe reclamantă de dreptul de acces la o instanță care să statueze asupra drepturilor sale cu caracter civil, drept garantat de art. 6 alin. 1 din convenție?

— anularea Hotărârii din 22 februarie 1994, care dispunea restituirea bunurilor către reclamantă, a constituit o încălcare a dreptului său la respectarea bunurilor proprii, garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la convenție?

— anularea Hotărârii din 22 februarie 1994, care dispunea restituirea bunurilor către reclamantă, a adus atingere dreptului său la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din convenție?

C. Cu privire la încălcarea art. 6 alin. 1 din convenție

43. Articolul 6 alineatul 1 din convenție dispune:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil, a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa (...).“

44. Reclamanta consideră că Decizia Curții Supreme de Justiție din 20 octombrie 1994, care anulează hotărârile anterioare, a lipsit-o de dreptul de acces la o instanță. A arătat că, stabilind că instanțele judiciare nu au competența de a dispune restituirea bunurilor confiscate în timpul unei proceduri penale, Curtea Supremă de Justiție a încălcat art. 21 din Constituție, care garantează dreptul nelimitat de acces la o instanță. A mai adăugat faptul că procedura pe care a inițiat-o în fața instanțelor interne avea ca obiect o acțiune în revendicare, în contradictoriu cu Banca Națională a României, acțiune întemeiată pe dispozițiile Codului civil, nefiind nicidecum o contestare a deposedării din 1966.

45. Guvernul a susținut faptul că executarea unei hotărâri judecătorești poate fi contestată în dreptul românesc pe calea contestației la executare, prevăzută la art. 400 din Codul de

procedură civilă și la art. 42 din Decretul nr. 221/1960 cu privire la executarea confiscării. Conform opiniei exprimate de Guvern, modalitatea în care a avut loc confiscarea bunurilor reclamantei atrăgea competența instanțelor de judecată. Reclamanta, care nu contestase confiscarea în momentul în care aceasta a fost executată, nu poate pretinde dreptul perpetuu de acces la instanță. În sfârșit, Guvernul consideră că hotărârea Curții Supreme de Justiție nu avea drept scop privarea reclamantei de dreptul său de acces la instanță, urmărind pur și simplu limitarea exercitării procedurale a acestui drept pentru a proteja niște raporturi juridice deja create.

46. Comisia reamintește că în Hotărârea sa *Golder împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, Curtea a declarat că art. 6 alin. 1 din convenție „consacră (...) «dreptul la instanță», în cadrul căruia dreptul de acces, adică dreptul de a sesiza instanța în materie civilă, nu constituie decât un aspect (...)“ (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 21 februarie 1975, seria A, nr. 18, p. 18, paragraful 36). Dreptul la instanță poate fi invocat de către orice persoană care are motive serioase să considere ilegală o ingerință în exercitarea unuia dintre drepturile sale cu caracter civil sau de către oricine dorește ca o instanță să statueze asupra însăși existenței unui drept cu caracter civil (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei* din 23 iunie 1981, seria A, nr. 43, p. 22 paragraful 49 *in fine*). Litigiul sau conflictul trebuie să fie „real“ și „serios“ (a se vedea Curtea Europeană, Hotărârea *Bentham împotriva Țărilor de Jos* din 23 octombrie 1985, seria A, nr. 97, p. 14, paragraful 32).

Dreptul de acces la instanță nu este absolut; el poate fi supus unor limitări în mod implicit admise, întrucât „cere prin înseși natura sa o reglementare din partea statului, reglementare putând varia în timp și în spațiu în funcție de nevoile și de resursele comunității și ale indivizilor“ (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Ashingdane împotriva Regatului Unit al Marii Britanii* din 28 mai 1985, seria A, nr. 93, p. 24, paragraful 57). Elaborând o astfel de reglementare, statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările aplicate nu pot restrânge accesul deschis individului într-un mod în care sau până într-atât încât dreptul respectiv să fie încălcat în însăși substanța sa (hotărârile *Golder* și *Ashingdane*, precitate, *ibidem*).

47. Conform unei jurisprudențe constante dreptul de proprietate este un drept cu caracter civil în sensul art. 6 alin. 1 din convenție (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei* din 23 septembrie 1982, seria A, nr. 52, p. 29, paragraful 79).

¹⁾ Opinia se referă la unele paragrafe anterioare din Raportul Comisiei, al cărui text integral poate fi obținut la secretariatul comisiei.

48. Comisia observă că reclamanta a introdus o acțiune în revendicare, urmărind obținerea unei hotărâri care să îi recunoască dreptul de proprietate asupra monedelor din aur care se găsesc în posesia Băncii Naționale a României. Comisia conchide că plângerea reclamantei se referea la un drept cu caracter civil în sensul art. 6 alin. 1 din convenție.

49. Comisia mai apreciază că litigiul era „real” și „serios” și subliniază, în special, argumentele reclamantei conform cărora procurorul, singurul care avea autoritatea de a dispune o confiscare, a afirmat că nu a luat niciodată această măsură împotriva reclamantei ori a familiei sale.

50. Trebuie deci stabilit dacă decizia Curții Supreme de Justiție a lipsit-o pe reclamantă de posibilitatea de a supune litigiul privind posesia monedelor sale din aur discuției unei „instanțe” care să îndeplinească condițiile prevăzute la art. 6 alin. 1 din convenție. Comisia observă că reclamanta este proprietara monedelor din aur, ceea ce Guvernul nu contestă, și că aceasta a încercat să obțină restituirea lor mai întâi printr-o cerere adresată procurorului care și-a declinat competența de a o examina, pe motivul că el nu ordonase niciodată confiscarea. În aceste împrejurări reclamanta a adresat o cerere instanțelor civile care, în procedura ordinară, i-au dat reclamantei câștig de cauză. Cu toate acestea, în cadrul unui recurs în anulare Curtea Supremă de Justiție a declarat ulterior că tribunalele civile nu aveau competența de a lua cunoștință de cererea reclamantei pe motivul că numai procurorul deținea autoritatea în materie.

51. Comisia observă că anularea se referea la ansamblul unei proceduri judiciare care s-a finalizat printr-o decizie ce dobândise autoritatea lucrului judecat. Ea consideră că o astfel de anulare, care, așa cum o arată art. 330 din Codul de procedură civilă, poate interveni oricând în timp, ar putea aduce atingere principiului autorității lucrului judecat și, prin aceasta, dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 din convenție.

52. Cu toate acestea, Comisia nu consideră necesar să examineze dacă a avut loc o încălcare a art. 6 din convenție în virtutea nerespectării principiului securității juridice, întrucât hotărârea Curții Supreme de Justiție se dovedește incompatibilă în alte privințe cu art. 6 din convenție.

53. Comisia observă că acest refuz era motivat de grija de a face să fie respectate normele de procedură în vigoare, considerație care ar putea trece drept legitimă în sine.

54. Cu toate acestea, în speță, aplicarea normelor de procedură, așa cum au fost ele interpretate de Curtea Supremă de Justiție, a condus la constatarea că nici o instanță judiciară nu are competența de a se pronunța asupra unei cereri precum cea a reclamantei. Or, această cerere era o revendicare de drepturi civile pentru care trebuia deschisă o cale judiciară.

55. În aceste împrejurări Comisia apreciază că, procedând în acest mod, Curtea Supremă de Justiție a încălcat prin hotărârea sa însăși substanța dreptului de acces la instanță în sensul art. 6 din convenție.

56. Rezultă că reclamanta a fost lipsită de către Curtea Supremă de Justiție de o procedură care să corespundă cerințelor art. 6 alin. 1 din convenție, pentru recunoașterea drepturilor sale cu caracter civil.

Concluzie:

57. Comisia conchide în unanimitate că în speță a avut loc o încălcare a art. 6 alin. 1 din convenție.

D. Cu privire la încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție

58. Reclamanta consideră că a existat o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție, care dispune:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor.”

59. Reclamanta susține că Banca Națională a României deține piesele din aur fără nici un titlu valabil. Cu privire la aceasta a subliniat faptul că hotărârile pronunțate în cadrul acțiunii în revendicare, printre care și Hotărârea definitivă din 22 februarie 1994, au obligat Banca Națională a României să îi înapoieze acele monede. Totuși, prin recursul în anulare Curtea Supremă de Justiție a anulat hotărârile respective, aducând astfel atingere dreptului său de proprietate.

60. Guvernul nu neagă existența unui drept de proprietate al reclamantei, ci afirmă că aceasta nu a ales procedura adecvată pentru a obține restituirea bunurilor. El arată că soțul reclamantei a făcut în 1966 obiectul urmăririi penale pentru deținere ilegală de obiecte din aur, ceea ce presupune o faptă comisivă, în ciuda soluției pronunțate ulterior. Guvernul subliniază că soțul reclamantei avea posibilitatea, pe de o parte, să conteste hotărârea de încetare a urmăririi, ceea ce el nu a făcut, exprimându-și astfel acordul în privința soluției adoptate, iar pe de altă parte, să conteste măsura de confiscare specială ordonată de procuror pe calea contestării executării, nici această posibilitate nefiind folosită. Guvernul conchide că reclamanta, care a rămas inactivă timp de 26 de ani, nu putea să se prevaleze de dreptul său de acces la instanță pentru a obține recunoașterea ilegalității confiscării și restituirea bunurilor.

61. Comisia arată că este de necontestat faptul că piesele sunt proprietatea reclamantei.

62. Totuși, Hotărârea definitivă a Curții de Apel Ploiești din 22 februarie 1994, care dispune restituirea bunurilor, confirmând în acest mod dreptul de proprietate al reclamantei, a fost anulată prin Hotărârea Curții Supreme de Justiție din 20 octombrie 1994.

63. Reclamanta a fost în acest fel lipsită de orice protecție procedurală a dreptului său de proprietate. Prin aceasta ea a fost pusă în imposibilitate de a-și recupera bunurile. Conform opiniei Comisiei, atingerea adusă dreptului de proprietate al reclamantei semnifică o „lipsire” de proprietate în sensul celei de-a doua fraze a primului alineat al art. 1 din Protocolul nr. 1.

64. Pentru a fi conformă art. 1 din Protocolul nr. 1 lipsirea de proprietate nu poate interveni decât „pentru o cauză de utilitate publică” și „în condițiile prevăzute de lege”. În plus, trebuie menținut un just echilibru între mijloacele folosite și scopul urmărit (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Sporrong și Lönnroth*, precitată, p. 26, paragraful 69, Hotărârea *Lithgow și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii* din 8 iulie 1986, seria A nr. 102, p. 50, paragraful 120). Echilibrul necesar lipsește, dacă persoana vizată a suportat o povară individuală care este excesivă (a se vedea hotărârile precitate *Sporrong și Lönnroth*, p. 28, paragraful 73, și *Lithgow și alții*, p. 50, paragraful 120).

65. Comisia reamintește că lipsirea de proprietate fără plata unei indemnizații rezonabile și proporționale cu valoarea sa ar constitui în mod normal o încălcare excesivă; lipsa totală a unei indemnizații nu poate fi justificată din punct de vedere al art. 1 decât în împrejurări excepționale (a se vedea, între altele, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Sfintele mănăstiri împotriva Greciei* din 9 decembrie 1994, seria A, nr. 301-A, p. 35, paragraful 71).

66. Comisia observă că în speță hotărârea Curții Supreme de Justiție era motivată prin respectarea unor norme de procedură, mai precis a art. 275 din Codul de procedură penală, care îi permitea reclamantei doar posibilitatea de a sesiza procurorul. Or, această hotărâre a intervenit după ce procurorul a refuzat să își recunoască competența în examinarea cererii reclamantei.

67. Comisia consideră că nu a fost invocată nici o justificare a situației create de hotărârea Curții Supreme de Justiție. Ea arată în special că nici autoritățile naționale și nici

Guvernul nu au invocat nici cea mai mică justificare materială a acestei lipsiri de proprietate. În plus, Comisia observă că reclamantei nu i s-a acordat nici o despăgubire bănească pentru lipsirea de proprietate a cărei victimă a fost.

68. În aceste împrejurări Comisia apreciază că echilibrul care trebuie să existe între cerințele de interes general și imperatiile drepturilor fundamentale ale reclamantei a fost rupt în detrimentul acesteia și că lipsirea de proprietate suferită de reclamantă a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

E. Concluzie

69. Comisia concluzionează, cu o majoritate de 28 de voturi contra un vot, că a avut loc în speță o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție.

F. Cu privire la încălcarea art. 8 din convenție

70. În plângerea sa reclamanta a susținut că prin anularea Hotărârii din 22 februarie 1994 s-a produs și o încălcare a art. 8 din convenție și, prin urmare, a dreptului la viața privată.

S. Trechsel,
președintele Comisiei

71. Având în vedere concluzia la care a ajuns cu privire la art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție, Comisia nu consideră necesar să mai examineze cauza și din punct de vedere al art. 8 din convenție.

Concluzie:

72. Comisia concluzionează, cu o majoritate de 28 de voturi contra un vot, că nu este nevoie să se examineze dacă în speță a avut loc o încălcare a art. 8 din convenție.

G. Recapitulare

73. Comisia concluzionează, în unanimitate, că a existat în speță o încălcare a art. 6 alin. 1 din convenție (paragraful 57).

74. Comisia concluzionează, cu o majoritate de 28 de voturi contra un vot, că a existat în speță o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție (paragraful 69).

75. Comisia concluzionează, cu o majoritate de 28 de voturi contra un vot, că nu este nevoie să se examineze dacă în speță a avut loc o încălcare a art. 8 din convenție (paragraful 72).

H. C. Krüger,
secretarul Comisiei

OPINIA PARȚIAL SEPARATĂ A DOMNULUI MARTÍNEZ

Am votat împreună cu majoritatea pentru încălcarea art. 6 alin. 1 din convenție. Cu toate acestea, nu împărtășesc opinia colegilor mei atunci când aceștia concluzionează că a existat și o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție.

Pentru majoritate, Hotărârea din 22 octombrie 1994 a Curții Supreme de Justiție (din România) înseamnă o lipsire a reclamantei de bunurile sale. Eu, personal, nu împărtășesc acest punct de vedere.

Este o hotărâre care se pronunță pur și simplu cu privire la competența instanțelor de judecată, fără ca prin aceasta să se ia în discuție vreun drept material al reclamantei.

Reclamanta, care se pretinde proprietară, s-a adresat instanțelor judecătorești pentru a intra în „posesie”, iar cea mai

înalță instanță judecătorească, Curtea Supremă de Justiție, sesizată în mod legal, s-a mărginit să afirme că instanțele judecătorești nu erau competente *ratione materiae* să se pronunțe, competența în speță aparținând procurorului.

Aceasta contravine art. 6 alin. 1 din convenție. Reclamanta avea dreptul ca o „instanță” să decidă asupra drepturilor sale cu caracter civil, iar procurorul nu este „instanță” la care se referă convenția. Or, Curtea Supremă de Justiție, pronunțându-se așa cum a făcut-o, nu a afectat în nici un fel dreptul reclamantei la respectarea bunurilor sale. Din punctul meu de vedere art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție nu ridică nici o problemă deosebită.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

CAZUL PETRA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI (115/1997/899/1.111)

HOTĂRÂREA¹⁾ din 23 septembrie 1998

SUMAR

Hotărâre pronunțată de o Cameră

România — controlul corespondenței unui deținut cu Comisia Europeană pentru Drepturile Omului

I. Articolul 8 din convenție

A. Obiectul litigiului

Prin cererea ce face obiectul de analiză al Curții, reclamantul invocă încălcarea dreptului său de corespondență cu Comisia, cu familia și cu autoritățile naționale.

Competența *ratione materiae* a Curții se exercită în limitele deciziei Comisiei privind admisibilitatea unei plângeri, or, Comisia a opinat că a avut loc o încălcare a art. 8 prin faptul că a fost deschisă și întârziată corespondența dintre reclamant și Comisie.

Dosarul cauzei nu conține nici o scrisoare adresată de reclamant familiei sale sau autorităților din țara sa, care să fie interceptată și controlată de autoritățile penitenciarelor.

Curtea consideră că nu trebuie să ia în discuție aceste capete de cerere.

B. Respectarea art. 8

Recapitularea jurisprudenței Curții

Dispoziții interne aplicabile în materia controlului corespondenței deținuților: Legea nr. 23/1969 lasă prea multă libertate de decizie autorităților naționale. Controlul corespondenței pare a fi automat, independent de orice decizie a vreunei autorități judecătorești și nesupus căilor de atac.

Regulamentul de aplicare: nepublicat, reclamantul nu a putut lua cunoștință de el.

Guvernul nu contestă concluziile Comisiei: dreptul intern nu corespunde cerinței de accesibilitate, impusă de art. 8 alin. 2 din convenție, și nu indică destul de clar întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților.

Reclamantul nu s-a bucurat de protecția minimă cerută de preeminența dreptului într-o societate democratică. Îngrădirea criticată nu este prevăzută de lege.

¹⁾ Nota traducătorului.

Versiunile originale sunt în limbile franceză și engleză.

Intrucât versiunile în limbile franceză și engleză folosesc înconsecvent denumirile unor instituții și funcții, traducerea a fost adaptată, folosindu-se numai denumirile valabile astăzi, cu excepția cazurilor expres indicate. În ceea ce privește actele procedurale, terminologia traducerii s-a supus regulilor intertemporale.

Curtea nu consideră că este necesar să verifice în cauză respectarea celorlalte cerințe ale alin. 2 al art. 8.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

II. Articolul 25 alineatul 1 din convenție

Recapitularea jurisprudenței Curții

Reclamantul a afirmat în fața Comisiei că a fost amenințat de două ori de către autoritățile penitenciarului atunci când a cerut să scrie Comisiei — afirmații nedezmintite de către Guvernul pârât.

Curtea apreciază că această împrejurare constituie o formă de presiune ilegală și inacceptabilă, care a îngreunat dreptul la recurs individual.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

III. Articolul 50 din convenție

A. Daune morale

Acordarea unei anumite sume

B. Cheltuieli de judecată

Absența cererii de restituire a acestora

Concluzie: Statul pârât trebuie să plătească reclamantului o anumită sumă cu titlu de daune morale (unanimitate).

REFERINȚE LA JURISPRUDENȚA CURȚII

25 martie 1983, *Silver și alții împotriva Regatului Unit*; 25 martie 1992, *Campbell împotriva Regatului Unit*; 15 noiembrie 1996, *Calogero Diana împotriva Italiei*; 19 februarie 1998, *Guerra și alții împotriva Italiei*; 25 mai 1998, *Kurt împotriva Turciei*.

În cazul Petra împotriva României²⁾,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, constituită, conform art. 43 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*convenția*) și dispozițiilor aplicabile ale Regulamentului său B³⁾, într-un complet de judecată alcătuit din judecătorii menționați mai jos:

Domnul R. Bernhardt, președinte;

Domnul L.-E. Pettiti;

Domnul A. Spielmann;

Domnul N. Valticos;

Sir John Freeland;

Domnul G. Mifsud Bonnici;

Domnul P. Kuris;

Domnul M. Voicu;

Domnul V. Toumanov,

precum și din domnii H. Petzold, grefier, și P.J. Mahoney, grefier adjunct,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 23 mai și la 24 august 1998,

pronunță hotărârea următoare, adoptată la 24 august 1998.

PROCEDURA

1. Cauza a fost deferită Curții de către Comisia Europeană pentru Drepturile Omului (*Comisia*) la 15 decembrie 1997, apoi la 21 ianuarie 1998 de către domnul Ioan Petra (*reclamantul*), cetățean român, în interiorul termenului de 3 luni prevăzut la art. 32 alin. 1 și la art. 47 din convenție. La originea cauzei se află o plângere (nr. 27.273/95) îndreptată împotriva României, prin care reclamantul sesizase Comisia la 19 noiembrie 1994 în temeiul art. 25.

Cererea Comisiei face trimitere la art. 44 și 48, precum și la declarația română prin care se recunoaște jurisdicția obligatorie a Curții (art. 46). Plângerea reclamantului face trimitere la art. 44 și 48 din convenție, așa cum au fost modificate prin

Protocolul nr. 9 pe care România l-a ratificat. Ele au ca obiect obținerea unei decizii care să stabilească dacă situația de fapt din cauză demonstrează o încălcare de către statul pârât a cerințelor art. 8 și 25 din convenție.

2. Reclamantul l-a desemnat pe domnul D. Cosma, avocat în Baroul București, pentru a-l reprezenta (art. 31 din Regulamentul B).

3. Camera care urma să se constituie îi includea de drept pe domnul M. Voicu, judecător ales de naționalitate română (art. 43 din convenție), și pe domnul R. Bernhardt, vicepreședinte al Curții [art. 21 alin. 4 b)]. La 31 ianuarie 1998, în prezența grefierului, vicepreședintele a tras la sorti numele celorlalți 7 membri, și anume: domnii L.-E. Pettiti, A. Spielmann, N. Valticos, Sir John Freeland, domnii G. Mifsud Bonnici, P. Kuris și V. Toumanov (art. 43 *in fine* din Convenție și art. 21 alin. 5 din Regulamentul B).

4. În calitate sa de președinte al Camerei (art. 21 alin. 6 din Regulamentul B), domnul Bernhardt i-a consultat, prin intermediul grefierului adjunct, pe domnul A. Ciobanu-Dordea, agentul Guvernului român (*Guvernul*), pe avocatul reclamantului și pe delegatul Comisiei, domnul C. Bîrsan, cu privire la organizarea procedurii (art. 39 alin. 1 și art. 40). Conform ordonanței date ulterior, grefierul a primit memoriul Guvernului și al reclamantului la 9 și, respectiv, la 15 aprilie 1998.

5. La 26 februarie 1998 Comisia a prezentat dosarul procedurilor care se desfășuraseră în fața ei; grefierul o invitase să facă aceasta conform instrucțiunilor președintelui Curții.

6. La 24 aprilie 1998 completul de judecată a renunțat să se reunească în ședință, după ce a constatat îndeplinirea condițiilor cerute de o astfel de derogare de la procedura obișnuită (art. 27 și 40 din Regulamentul B).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

7. Născut în 1941, domnul Ioan Petra este în prezent deținut la Penitenciarul din Aiud (județul Alba). El se află în executarea unei pedepse de 15 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de omor, aplicată la 30 aprilie 1991 de către Tribunalul județean Târgu Mureș.

8. La 10 ianuarie 1994 soția reclamantului care era deținut la Penitenciarul Mărgineni (județul Dâmbovița) s-a adresat Comisiei. Ea se plîngea că soțul său nu beneficiase de un proces echitabil în fața tribunalului. Între altele, ea făcea cunoscute dificultățile întâmpinate de către soțul său în transmiterea corespondenței din penitenciar.

9. La 20 mai 1994 reclamantul a adresat o scrisoare Comisiei, prin intermediul soției, și a cerut ca orice corespondență să îi fie trimisă la domiciliu. La 22 iulie 1994 Comisia a solicitat reclamantului informații suplimentare și documente pentru a-și susține plângerea.

10. La 30 octombrie și la 9 noiembrie 1994 domnul Petra a scris Comisiei, prin intermediul soției, și a făcut cunoscut că administrația penitenciarului nu îi permitea să completeze formularul de cerere.

11. La 21 ianuarie 1995 a trimis din închisoarea de la Mărgineni o scrisoare care a parvenit Comisiei la 14 februarie 1995. Scrisă pe hârtia regulamentară a penitenciarului, ea avea un număr de înregistrare și provenea din București, într-un plic cu antetul Ministerului Justiției. Deși era menționată ca anexă, Hotărârea din 30 aprilie 1991 lipsea. Această scrisoare avea un scris diferit de al precedentelor.

12. La 22 februarie 1995 Comisia a trimis reclamantului un formular de cerere.

Completat de către reclamant la 9 martie 1995, formularul menționat a fost trimis Direcției Generale a Penitenciarelor la 17 aprilie 1995. În formular nu figura nici o referință la o eventuală îngădire a corespondenței.

Notele grefierului:

²⁾ Cauza are nr. 115/1997/899/1.111. Primele două numele indică poziția din anul introducerii plângerii, iar ultimele două arată locul său pe lista cuprinzând cauzele cu judecarea cărora Curtea a fost investită de la început și pe lista cuprinzând plângerile inițiale corespunzătoare (a Comisiei).

³⁾ Regulamentul B, intrat în vigoare la 2 octombrie 1998, se aplică în toate cauzele care privesc statele angajate prin Protocolul nr. 9.

13. La 18 iulie 1995, ca răspuns la o întrebare a Comisiei cu privire la scrisul diferit al corespondenței primite de către aceasta, domnul Petra a arătat că fusese ajutat de către un coleg „fără nici o legătură cu cauza, un om discret și dezinteresat”. El a adăugat că autoritățile penitenciarului îi informaseră despre trimiterea documentelor cerute de Comisie, care, cu toate acestea, nu primise nici unul.

Referindu-se și la dreptul la respectarea corespondenței sale, el a subliniat că directorul penitenciarului, deși foarte „flexibil”, nu putea să îl ajute mai mult, întrucât administrația era obligată să aplice Legea nr. 23/1969 asupra executării pedepselor și regulamentul său „secret” de aplicare. El invoca din acest motiv o încălcare a art. 8 și 25 din Convenție.

14. Reclamantul afirmă că nu a primit niciodată scrisoarea din 19 octombrie 1995 prin care Comisia îl informa, între altele, de transmiterea plângerii sale către Guvern.

15. La 9 decembrie 1995 domnul Petra a trimis o scrisoare expediată de soția sa, informând Comisia că la 26 septembrie 1995 a fost transferat la Penitenciarul Aiud și că, atunci când ceruse permisiunea de a comunica schimbarea de adresă, i s-a răspuns: „*Consiliul European se află la Aiud și nu în altă parte*” și că, dacă insistă, va fi supus regimului de detenție special.

16. La 4 ianuarie 1996 doamna Petra a informat Comisia că soțul ei insistă în plângerea sa și că denunță ingerința sistematică a autorităților penitenciarului în corespondența sa cu Comisia. La 26 ianuarie 1996 aceasta a răspuns pe adresa Penitenciarului Aiud.

17. La 22 aprilie 1996 soția reclamantului a scris Comisiei pentru a se plânge de condițiile de detenție ale soțului său, care ocupa, împreună cu încă cinci deținuți, o celulă de 12m² și era supus unor tratamente inumane de către gardieni. Reclamantul refuzase să îi comunice numele gardienilor care îi băteau pe deținuți, fiindu-i mult prea teamă.

18. Domnul Petra nu a luat cunoștință de transmiterea plângerii sale către Guvern decât în aprilie 1996, când a primit o copie de pe scrisoarea din 19 octombrie 1995 și de pe documentele pertinente.

19. Într-o scrisoare din 24 mai 1996, trimisă prin intermediul soției, reclamantul s-a plâns din nou de cenzurarea corespondenței sale și a afirmat că este obligat să îi prezinte scrisorile directorului penitenciarului, care le transmite Direcției penitenciarelor din București, și că el nu este niciodată sigur că scrisorile îi sunt efectiv transmise la Strasbourg.

20. La 13 iulie 1996 Guvernul a depus la Comisie toate documentele privitoare la procedura juridică care s-a finalizat prin condamnarea reclamantului.

21. La 3 ianuarie 1997 Comisia a primit două scrisori aflate într-un plic ce purta antetul Ministerului Justiției, expediat din București. Prima, scrisă de reclamant pe hârtia regulamentară a penitenciarului, era datată 4 decembrie 1996 și purta o ștampilă și un număr de înregistrare. A doua era o scrisoare de însoțire a șefului Direcției Generale a Penitenciarelor, generalul I.C.

Alte două scrisori ale reclamantului, din 24 și din 27 februarie 1997, purtând fiecare câte o ștampilă și un număr de înregistrare, au fost trimise din București de către Ministerul Justiției la 14 martie 1997, amândouă deodată și însoțite de o scrisoare a aceluiași general I.C.

22. Într-o scrisoare din 9 martie 1997, trimisă prin intermediul soției, domnul Petra a informat Comisia că primise decizia asupra admisibilității plângerii sale. El a adăugat că scrisorile sale către și de la Comisie erau în mod sistematic desfăcute și că scrisorile sale erau trimise Comisiei prin intermediul Direcției penitenciarelor. El a afirmat că scrisese în plic închis, temându-se să nu fie denunțat locotenent-colonelului V.C., care îl amenințase, exprimându-se astfel: „*Am să-ți dau eu ție Consiliul European!*”

23. La 14 august 1997 Comisia a primit o nouă scrisoare redactată în penitenciar la 8 iulie 1997 pe hârtie regulamentară, purtând o ștampilă și un număr de înregistrare, și trimisă din București la 30 iulie 1997 într-un plic cu antetul Ministerului Justiției. În ea nu se făcea nici o referire la o eventuală îngrădire a corespondenței.

24. La 15 aprilie 1998 reclamantul a trimis grefei Curții memoriul său, scris pe hârtia regulamentară a penitenciarului, purtând ștampilă și număr de înregistrare, expediat din București, într-un plic cu antetul Ministerului Justiției.

II. Dreptul intern aplicabil

A. Legea nr. 23/1969

25. Dispozițiile aplicabile din Legea nr. 23/1969 cu privire la executarea pedepselor sunt următoarele:

ARTICOLUL 17

„*Condamnații au dreptul (...) de a primi și trimite corespondență și sume de bani.*”

ARTICOLUL 18

„*Drepturile condamnaților de a primi (...) și trimite corespondență se acordă în raport cu natura infracțiunii, durata pedepsei, existența stării de recidivă, folosirea la muncă, comportarea și receptivitatea la acțiunea de reeducare. (...).*”

ARTICOLUL 20

„*Corespondența, cărțile, ziarele și revistele, al căror conținut este apreciat de comandantul penitenciarului ca necorespunzător procesului de reeducare a condamnatului, se rețin și se păstrează la locul de deținere, predându-i-se acestuia la punerea în libertate.*

Corespondența cu conținut necorespunzător se înaintează, dacă este cazul, organelor competente.”

B. Regulamentul de aplicare a Legii nr. 23/1969, aprobat de Consiliul de Miniștri la 15 decembrie 1969

26. Articolele aplicabile din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 23/1969 — nepublicat — dispun următoarele:

ARTICOLUL 75

„*Condamnații au dreptul să adreseze cereri, reclamații, sesizări scrise sau verbale comandantului penitenciarului, procurorului, președintelui tribunalului județean în a cărui rază teritorială se află penitenciarul, precum și altor organe.*

Administrația penitenciarului asigură condamnaților cele necesare pentru scris.

ARTICOLUL 76

„*Cererile, reclamațiile și sesizările adresate organelor centrale sau locale se înaintează direct de către penitenciar acestor organe, iar cele care au un conținut necorespunzător se înaintează Direcției Generale a Penitenciarelor, pentru a lua măsurile ce se impun potrivit legii.*”

ARTICOLUL 77

„*Comandantul penitenciarului are obligația ca cererile, reclamațiile și sesizările să fie expediate în cel mult 5 zile de la data primirii lor. Rezultatul acestora va fi adus la cunoștință condamnatului îndată după primirea răspunsului.*”

Conform tabelului anexat la regulamentul sus-menționat deținuții condamnați pentru infracțiunea de omor au dreptul să primească și să trimită câte o scrisoare la fiecare două luni, atunci când prestează o muncă, și câte o scrisoare la 3 luni, atunci când nu prestează nici o muncă.

PROCEDURA ÎN FAȚA COMISIEI

27. Domnul Petra a sesizat Comisia la 19 noiembrie 1994. El se plângea de detenția sa [art. 5 alin. 1 lit. e) din convenție], de caracterul inechitabil al urmăririi penale (art. 6 alin. 1) și de încălcarea dreptului la respectarea corespondenței cu Comisia (art. 8 și 25).

28. La 23 februarie 1997 Comisia a declarat admisibilitatea plângerii (nr. 27.273/1995) doar în ceea ce privește primul capăt de cerere, respingându-le pe celelalte. Prin raportul din 30 octombrie 1997 (art. 31), Comisia a concluzionat, în unanimitate, că a fost încălcat art. 8 din convenție și că nu se

pune nici o problemă distinctă cu privire la art. 25. Textul integral al avizului său figurează în anexa la prezenta hotărâre.⁴⁾

CONCLUZIILE PREZENTATE CURȚII

29. Guvernul lasă la aprecierea Curții capătul de cerere, întemeiat pe art. 8 și 25, cu privire la controlul corespondenței reclamantului cu Comisia, și o roagă să respingă celelalte capete de cerere.

30. Avocatul reclamantului cere Curții să constate încălcarea articolelor menționate și să acorde clientului său o satisfacție echitabilă.

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 8 din convenție

A. Cu privire la obiectul litigiului

31. În cererea adresată Curții la 21 ianuarie 1998 reclamantul se plânge de îngrijirea dreptului său la corespondență (deschiderea corespondenței și întâzieri în expedierea acesteia) nu numai cu Comisia, ci și cu familia și cu autoritățile publice. El invocă art. 8 din convenție, care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejerea sănătății sau a moralei ori protejerea drepturilor și libertăților altora.”

32. Guvernul subliniază că domnul Petra nu a invocat niciodată în fața Comisiei îngrijirea corespondenței cu autoritățile române și susține că limitarea libertății corespondenței reclamantului cu familia sa este justificată din punct de vedere al art. 8.

33. Delegatul Comisiei nu a luat nici o poziție în această privință.

34. Curtea reamintește că, în ceea ce privește competența sa *ratione materiae*, aceasta este determinată de cadrul deciziei Comisiei asupra admisibilității unei cereri (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea *Guerra și alții împotriva Italiei* din 19 februarie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-I, §44). Or, Comisia a reținut la 13 ianuarie 1997 că „fără a prejudicia fondul, capătul de cerere al reclamantului privitor la îngrijirea corespondenței sale (art. 8 din convenție)”, apoi, la 30 octombrie 1997, și-a expus punctul de vedere conform căruia a existat o încălcare a acestui articol, datorită „deschiderii corespondenței și întâzierii expedierii”.

Totuși, chiar dacă ultimele două capete de cerere, invocate de către domnul Petra în plângerea sa din 21 ianuarie 1998 (paragraful 31 de mai sus), se referă la aceleași fapte, dosarul cauzei nu conține nici o scrisoare adresată de reclamant familiei sale sau autorităților din țara sa, care să fi fost interceptată și controlată de către conducerea penitenciarelor din Mărgineni și din Aiud. În lipsa probelor care să sprijine aceste susțineri, Curtea consideră că nu trebuie să le ia în considerare.

B. Cu privire la respectarea art. 8

35. Reclamantul afirmă că este obligat să prezinte scrisorile adresate Comisiei comandantului penitenciarului, care le trimite la București, producându-se astfel întâzieri considerabile. Cât despre corespondența provenită de la Comisie, aceasta sosește desfăcută și cu întâzieri de mai mult de o lună. El invocă o încălcare a art. 8.

36. De comun acord cu Guvernul și cu Comisia, Curtea apreciază că a avut loc „o ingerință din partea unei autorități publice” în exercitarea dreptului reclamantului la respectarea

corespondenței sale, drept garantat de alin. 1 al art. 8. O astfel de ingerință încalcă dispozițiile acestui text, dacă „nu este prevăzută de lege” și nu urmărește unul sau mai multe scopuri legitime dintre cele menționate la alin. 2. În plus, atingerea adusă dreptului trebuie să fie „necesară într-o societate democratică” pentru atingerea acestor scopuri (a se vedea hotărârile *Silver și alții împotriva Regatului Unit* din 25 martie 1983, seria A, nr. 61, p. 32, paragraful 84, *Campbell împotriva Regatului Unit* din 25 martie 1992, seria A, nr. 233, p. 16, paragraful 34 și *Calogero Diana împotriva Italiei* din 15 noiembrie 1996, *Culegere* 1996—V, p. 1.775, paragraful 28).

37. Curtea reamintește că din moment ce o anumită lege oferă autorităților o putere de apreciere este imposibil să fie redactată în termeni foarte cerți, o rigiditate excesivă a textului fiind rezultatul probabil al unei astfel de griji pentru certitudine (a se vedea, printre multe altele, Hotărârea *Calogero Diana* mai sus citată, p. 1.775, paragraful 32).

În speță, dispozițiile interne aplicabile controlului corespondenței deținuților sunt incluse în Legea nr. 23/1969 și în regulamentul său de aplicare. Or, art. 17, 18 și 20 ale amintitei legi lasă autorităților naționale o marjă prea mare de apreciere: legea se limitează la a indica, într-o manieră foarte generală, dreptul condamnaților de a primi și de a trimite corespondență și acordă directorilor penitenciarelor autoritatea de a păstra orice scrisoare, ziar, carte sau revistă „neadevate reeducării condamnatului” (paragraful 25 de mai sus). Controlul corespondenței pare deci automat, independent de orice decizie a unei autorități judecătorești și nesupus căilor de atac.

Cât despre regulamentul de aplicare, acesta nu este publicat, motiv pentru care reclamantul nu a putut să ia cunoștință de conținutul acestuia.

38. Curtea observă, în plus, faptul că Guvernul nu contestă concluziile Comisiei, conform cărora regulamentul de aplicare nu corespunde exigenței de accesibilitate cerute de art. 8 alin. 2 din convenție, iar legea română nu indică destul de clar întinderea și modalitățile de exercitare a acestei puteri de apreciere acordate autorităților.

39. În concluzie, domnul Petra nu s-a bucurat de protecția minimă cerută de preeminența dreptului într-o societate democratică (Hotărârea *Calogero Diana* mai sus citată, p. 1.776, paragraful 33). Prin urmare, Curtea constată că ingerința în discuție nu era prevăzută de lege și că a avut loc o încălcare a art. 8.

40. Având în vedere concluzia precedentă, Curtea nu consideră că este necesar să verifice în speță respectarea celorlalte cerințe ale alin. 2 al art. 8.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 25 alin. 1 din convenție

41. Reclamantul afirmă că îngrijirea corespondenței sale cu Comisia constituie o încălcare a art. 25 alin. 1 din convenție, conform căruia:

„1. Comisia poate fi sesizată, printr-o cerere adresată secretarului general al Consiliului Europei, de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari, care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în prezenta convenție, în cazul în care înalta parte contractantă aflată în cauză a declarat că recunoaște competența Comisiei în această materie. Înaltele părți contractante care au semnat o asemenea declarație se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercitarea efectivă a acestui drept.

2. Aceste declarații pot fi făcute pentru o durată determinată.

3. Ele sunt înmânate secretarului general al Consiliului Europei, care transmite copii ale acestora înaltele părți contractante și asigură publicarea lor.

4. Comisia nu va exercita competența pe care i-o atribuie prezentul articol decât atunci când cel puțin șase înalte părți contractante vor fi legate prin declarația prevăzută în paragrafele precedente.”

⁴⁾ Nota grefierului: Din rațiuni de ordin practic acest text nu va figura decât în ediția imprimată (*Culegere de hotărâri și decizii* 1998), dar oricine și-l poate procura de la grefă.

42. Guvernul și Comisia consideră că nu se pune nici o problemă distinctă cu privire la această dispoziție.

43. Curtea reamintește că este de cea mai mare importanță pentru eficiența mecanismului recursului individual reglementat de art. 25 ca reclamanții sau posibii reclamanți să poată comunica liber cu Comisia, fără ca autoritățile să facă asupra lor presiuni de vreun fel, în scopul de a-și retrage sau de a-și modifica capetele de cerere.

Prin cuvântul „*presiune*” trebuie să înțelegem nu numai coerciția directă și actele flagrante de intimidare a reclamanților, a familiei acestora sau a apărătorilor lor, ci și acțiunile sau contactele indirecte și de rea-credință, destinate să le schimbe hotărârea sau să îi descurajeze să se prevalze de recursul oferit de convenție. Pentru a stabili dacă contactele dintre autorități și reclamant constituie practici inacceptabile din punct de vedere al art. 25, trebuie să se țină seama de împrejurările particulare ale cauzei. În această privință, trebuie avute în vedere vulnerabilitatea reclamantului și riscul ca el să fie influențat de autorități (a se vedea, în ultimă instanță, Hotărârea Kurt împotriva Turciei din 25 mai 1998, Culegere 1998, paragrafele 159 și 160).

44. În scrisorile sale din 9 decembrie 1995 și din 9 martie 1997 către Comisie (paragrafele 15 și 22 de mai sus) reclamantul a afirmat că a fost amenințat de două ori de către autoritățile Penitenciarului Aiud atunci când a cerut să scrie Comisiei, afirmații care nu au fost dezmințite de către Guvernul pârât.

Din punctul de vedere al Curții, formulări de genul „*Consiliul Europei este la Aiud și nu în altă parte*” și „*Am să-ți dau eu ție Consiliul Europei!*”, conținute în scrisorile menționate, constituie în acest caz o formă de presiune ilegală și inacceptabilă care a îngrădit dreptul de recurs individual, încălcându-se astfel art. 25 alin. 1.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* că a fost încălcat art. 8 din convenție.
2. *Declară* că a fost încălcat art. 25 din convenție.
3. *Declară:*

a) că statul pârât trebuie să achite reclamantului, într-un interval de 3 luni, ca daune morale, 10.000 (zece mii) franci francezi, care vor fi convertiți în lei românești la cursul de schimb aplicabil la data achitării;

b) că această sumă va fi majorată cu o dobândă simplă de 3,36% pe an cu începere de la expirarea termenului menționat și până la data achitării.

Redactată în limba franceză și în limba engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului, la Strasbourg la 23 septembrie 1998.

Rudolf Bernhardt,
președinte

Herbert Petzold,
grefier

OPINIA COMISIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI (formulată în Raportul Comisiei¹⁾ din 30 octombrie 1997)

[Comisia a avut următoarea componență:

domnul S. Trechsel, președinte;
doamnele G.H. Thune;
J. Liddy;
domnii E. Busuttil;
Gaukur Jörundsson;
A.S. Gözübüyük;
A. Weitzel;
J.-C. Soyser;
H. Danelius;
F. Martínez;
C.L. Rozakis;

L. Loucaides;
J.-C. Geus;
M.P. Pellonpää;
B. Marxer;
M.A. Nowicki;
I. Cabral Barreto;
B. Conforti;
N. Bratza;
I. Békés;
J. Mucha;
D. Šváby;
G. Ress;

¹⁾ Opinia se referă la unele paragrafe anterioare din Raportul Comisiei, al cărui text integral poate fi obținut de la secretariatul Comisiei.

III. Aplicarea art. 50 din convenție

45. Conform art. 50 din convenție:

„Dacă hotărârea Curții declară că o decizie luată sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de orice altă autoritate a unei părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiile ce decurg din prezenta convenție și dacă dreptul intern al acelei părți nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei decizii sau ale acestei măsuri, prin hotărârea Curții se acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu moral

46. Domnul Petra solicită, fără a stabili o sumă, o satisfacție echitabilă pentru daunele morale suferite.

47. Guvernul consideră că, în absența unor probe care să dovedească prejudiciul invocat, constatarea încălcării art. 8 ar fi o satisfacție echitabilă suficientă.

48. Delegatul Comisiei nu se pronunță.

49. Curtea consideră că partea interesată a suferit cu certitudine un prejudiciu moral, datorită faptului că i-a fost deschisă și întârziată corespondența cu Comisia, ca și datorită amenințărilor pe care le-a primit din partea autorităților de la Penitenciarul Aiud. Din acest motiv Curtea îi acordă 10.000 de franci francezi, cu acest titlu.

B. Cheltuieli de judecată

50. Reclamantul, care a beneficiat de asistență juridică în fața Comisiei și apoi a Curții, nu a cerut rambursarea cheltuielilor de judecată suplimentare.

C. Dobânzi

51. Conform informațiilor de care dispune Curtea, cuantumul legal al dobânzilor, aplicabil în Franța la data adoptării prezentei hotărâri, este de 3,36% pe an.

C. Birsan;
P. Lorenzen;
K. Herndl;
E. Bielūnas;
E.A. Alkema;

M. Vila Amigó;
doamna M. Hion;
domnii R. Nicolini;
A. Arabadjiev,
și domnul M. de Salvia, secretar]

A. Capătul de cerere declarat admisibil

41. Comisia a declarat admisibil capătul de cerere în care reclamantul susține că deschiderea corespondenței sale cu Comisia și întârzierile în derularea acesteia încalcă dreptul său la respectarea corespondenței.

B. Probleme în litigiu

42. Comisia va trebui prin urmare să stabilească:

— dacă a existat o încălcare a art. 8 din convenție din cauza deschiderii corespondenței reclamantului cu Comisia și a întârzierilor în derularea acesteia;

— dacă deschiderea corespondenței reclamantului cu Comisia a îngăduit exercitarea efectivă a dreptului de recurs individual al reclamantului, cu încălcarea art. 25 din convenție.

C. Cu privire la încălcarea art. 8 din convenție

43. Reclamantul se plânge de ingerința autorităților penitenciarelor în dreptul său la respectarea corespondenței. El invocă art. 8 din convenție, care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei ori protejarea drepturilor și libertăților altora.“

44. Reclamantul afirmă că este obligat să predea scrisorile adresate Comisiei la comandantul penitenciarului, care le trimite la București, la Direcția Generală a Penitenciarelor, din acest motiv existând întârzieri considerabile în trimiterea corespondenței sale. În plus, el nu poate ști niciodată dacă scrisorile sale au fost cu adevărat trimise destinatarului.

45. Reclamantul adaugă că scrisorile care îi sunt adresate de Comisie sosesc desfăcute și cu întârzieri care depășesc adesea o lună. Aceste scrisori ar fi apoi păstrate într-un dosar ținut de comandantul penitenciarului.

46. Invocând hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului *Campbell împotriva Regatului Unit* și *Domenichini împotriva Italiei*, reclamantul apreciază că deschiderea scrisorilor sale și întârzierile în trimiterea acestora, provocate de personalul administrativ al închisorilor din Mărgineni și Aiud, contravin art. 8 din convenție. El apreciază că deschiderea corespondenței sale și întârzierile în trimiterea acesteia nu sunt prevăzute în dreptul intern. El argumentează, pe de o parte, că Regulamentul pentru aplicarea Legii nr. 23/1969 nu a fost publicat niciodată, iar pe de altă parte, că nici Legea nr. 23/1969 și nici regulamentul său de aplicare nu constituie „legi“ în sensul art. 8 din convenție. Mai exact, aceste texte nu prevăd cu destulă precizie și claritate ingerințele permise și garanțiile acordate persoanelor a căror corespondență face obiectul acestor ingerințe. Reclamantul menționează cu titlu de exemplu faptul că nici o dispoziție legală nu prevede care este autoritatea competentă să examineze plângerile privind ingerințele în corespondența deținuților.

47. Guvernul pârât arată că autoritățile nu au reținut nici o scrisoare adresată de reclamant Comisiei, întrucât legislația în vigoare obligă autoritățile să predea aceste scrisori destinatarului.

48. El arată că art. 17 din Legea nr. 23/1969 cu privire la executarea pedepselor garantează dreptul la corespondență. Acest drept este supus (art. 18) anumitor condiții, în ceea ce privește natura infracțiunii, durata pedepsei, starea de recidivă, prestarea unei munci, comportamentul și atitudinea condamnatului față de reeducare. Potrivit Guvernului, astfel de restricții sunt conforme

alin. 2 al art. 8 din convenție, întrucât ele urmăresc scopul social al reeducării condamnatului pentru a-i asigura reintegrarea într-o viață socială normală.

49. Guvernul arată, de asemenea, că regulamentul cu privire la executarea pedepselor garantează, la art. 75—77, dreptul de petiție, drept distinct de dreptul la corespondență, și care nu cunoaște nici o restricție. Guvernul argumentează că pentru asigurarea respectării dreptului de petiție, atât penitenciarele, cât și Direcția penitenciarelor țin un registru în care înscriu petițiile adresate de deținuți diferitelor autorități. Cât despre petițiile adresate organismelor internaționale, acestea sunt trimise de Direcția penitenciarelor la destinatari.

50. Conform Guvernului, proba că reclamantul a putut beneficia de dreptul de petiție constă în faptul că scrisorile sale au ajuns la Comisie. Guvernul adaugă faptul că corespondența reclamantului cu Comisia „prin terți interpuși“ corespunde unui minimum de precizie în ceea ce privește redactarea petițiilor și permite mai ales asigurarea apărării reclamantului care nu poate să se apere singur. Guvernul susține că această corespondență „prin terți interpuși“ nu constituie o restricție sau o interdicție a dreptului la corespondență.

51. Comisia observă, și acest fapt nu este contestat de Guvernul pârât, că scrisorile reclamantului către Comisie au fost trimise desfăcute la Direcția penitenciarelor, care le-a trimis Comisiei. Guvernul pârât nu contestă nici că scrisorile adresate de Comisie reclamantului au ajuns desfăcute la destinatar.

52. Comisia notează în plus întârzierile în derularea corespondenței dintre Comisie și reclamant, mergând de la 3 până la 6 săptămâni.

53. Comisia reamintește că „practica constând în desfacerea scrisorilor provenite de la Comisie, citite sau nu, reprezintă o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea corespondenței sale“ în sensul art. 8 alin. 1 din convenție (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Campbell împotriva Regatului Unit* din 25 martie 1992, seria A, nr. 233, p. 21, paragraful 57).

54. Comisia trebuie deci să stabilească dacă această ingerință îndeplinește condițiile art. 8 alin. 2 din convenție. Ea trebuie să stabilească mai întâi dacă ingerința era „prevăzută de lege“.

55. Comisia reamintește că expresia „prevăzută de lege“ presupune cerințe care merg dincolo de simpla conformare cu legislația internă. Această expresie vizează și calitatea legii, care trebuie să fie compatibilă cu preeminența dreptului, menționată în preambulul convenției (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, hotărârile *Silver și alții împotriva Regatului Unit* din 25 martie 1983, seria A, nr. 61, p. 34, paragraful 90; *Golder împotriva Regatului Unit* din 21 februarie 1975, seria A, nr. 18, p. 17, paragraful 34). „Legea“ în chestiune trebuie să fie suficient de accesibilă, în sensul că cetățeanul trebuie să poată dispune de suficiente informații, în circumstanțele cauzei, cu privire la normele juridice aplicabile unui caz dat. Mai mult, „(...) nu se poate considera ca «lege» decât o normă enunțată cu destulă precizie pentru a permite cetățeanului să își ghideze conduita; apelând la nevoie la consilierii calificați, el trebuie să fie în stare să prevadă, într-un grad rezonabil, în circumstanțele cauzei, consecințele care pot deriva dintr-un anumit act“ (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Sunday Times împotriva Regatului Unit* din 26 aprilie 1979, seria A, nr. 30, p. 31, paragraful 49). Această cerință implică faptul că dreptul intern trebuie să ofere o anume protecție împotriva încălcărilor arbitrare ale drepturilor garantate de alin. 1 de către puterea publică (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Malone împotriva Regatului Unit* din 2 august 1984, seria A, nr. 82, p. 32, paragraful 67).

56. În prezenta cauză Comisia trebuie să examineze dacă textele aplicabile controlului corespondenței reclamantului din

închisoare erau suficient de accesibile și de previzibile din punct de vedere al principiilor mai sus enunțate.

57. Comisia arată că textele aplicabile controlului corespondenței deținuților sunt, pe de o parte, Legea nr. 23/1969 cu privire la executarea pedepselor, publicată în Buletinul Oficial, Partea I, din 18 noiembrie 1969, iar pe de altă parte, regulamentul de aplicare a acestei legi, aprobat de Consiliul de Miniștri la 15 decembrie 1969, text care nu a fost publicat și care, din această cauză, nu corespunde cerinței de accesibilitate.

58. Acum trebuie analizat dacă legea internă definește cu suficientă precizie condițiile exercitării dreptului la corespondență al deținuților.

59. Comisia reamintește că, dacă o lege ce conferă putere de decizie trebuie în principiu să îi determine și întinderea, este imposibil să se ajungă la o precizie absolută în redactarea sa, întrucât s-ar ajunge la o rigiditate excesivă a textului (a se vedea, în ultimă instanță, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *Domenichini împotriva Italiei* din 15 noiembrie 1996, *Colecția de hotărâri și decizii 1996—V*, p. 1.799, paragraful 32).

60. În cazul de față totuși dreptul intern lasă autorităților o marjă prea largă de apreciere. Într-adevăr, deși Legea nr. 23/1969 recunoaște deținuților dreptul de a primi și de a trimite corespondență și stabilește criteriile de exercitare a acestui drept, dispozițiile sale nu prevăd cu claritate și precizie funcționarea sistemului de control al corespondenței deținuților.

61. În special, Comisia arată că Legea nr. 23/1969 nu conține nici o dispoziție care să descrie sistemul de control al corespondenței. Mai mult, art. 20 din această lege acordă comandantului penitenciarului o putere discreționară foarte întinsă atunci când este vorba să verifice dacă conținutul corespondenței este „adekvat reeducării condamnatului“, precum și să decidă reținerea corespondenței. Comisia observă, de asemenea, că această lege nu face nici o deosebire între diferitele persoane cu care pot corespunde deținuții, adică familia, prietenii, avocatul, autoritățile etc.

62. În sfârșit, Comisia notează că legea nu conține garanții împotriva eventualelor abuzuri, de exemplu dispunerea unui sistem de recurs în materie de control al corespondenței deținuților.

63. În rezumat, legea română nu indică cu destulă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere acordate autorităților în domeniul vizat, în așa fel că reclamantul nu s-a bucurat de gradul minim de protecție cerut de principiul preeminenței dreptului într-o societate democratică (Hotărârea *Domenichini* mai sus citată, p. 1.799—1.800, paragraful 33).

64. În orice caz, presupunând că ingerința ar fi fost prevăzută de lege și ar fi urmărit un scop legitim, Comisia apreciază că această ingerință nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică, în sensul art. 8 alin. 2 din convenție.

65. Comisia reamintește, într-adevăr, că ea consideră esențial ca mijloacele de comunicare cu organele convenției, de care beneficiază deținuții, să nu fie supuse nici unei restricții inutile (Hotărârea *Campbell* mai sus citată, opinia Comisiei, p. 40 și următoarele, paragraful 69 și următoarele).

66. În cazul *Campbell*, Curtea subliniașe importanța pe care o acordă confidențialității corespondenței trimise de Comisie, întrucât aceasta poate viza plângeri împotriva autorităților sau personalului penitenciar. Deschiderea scrisorilor Comisiei comportă riscul ca

alte persoane în afara destinatarului să poată lua cunoștință de conținutul lor. Din această cauză persoana interesată poate fi expusă unor represalii din partea personalului penitenciar (Hotărârea *Campbell* mai sus citată, p. 22, paragraful 62). Comisia subliniază în această privință dreptul reclamantilor, garantat de art. 25 din convenție, de a nu suporta îngrădiri în exercitarea eficienței a dreptului lor de petiție în fața Comisiei.

67. Cât despre Acordul european privind persoanele care participă la procedurile în fața Comisiei și a Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 3 paragraful 1 a) din acest acord are drept scop împiedicarea interceptării întârzierilor sau modificării corespondenței (Hotărârea *Campbell* mai sus citată, p. 22, paragraful 63).

68. În această cauză Comisia apreciază că, ținând seama de importanța confidențialității corespondenței destinate Comisiei și de obligațiile ce revin părților contractante conform art. 25 din convenție, deschiderea corespondenței dintre reclamant și Comisie și întârzierile în derularea acesteia nu pot fi considerate ca fiind „necesare(e) într-o societate democratică“ în sensul art. 8 alin. 2 din convenție (a se vedea Hotărârea *Campbell* mai sus citată, p. 22, paragrafele 61—64).

Concluzie

69. Comisia decide, în unanimitate, că a existat în speță o încălcare a art. 8 din convenție.

D. Cu privire la art. 25 din convenție

70. Conform art. 25,

„1. Comisia poate fi sesizată printr-o cerere adresată secretarului general al Consiliului Europei de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari, care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în prezenta convenție, în cazul în care înalta parte contractantă aflată în cauză a declarat că recunoaște competența Comisiei în această materie. Înaltele părți contractante care au semnat o asemenea declarație se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercitarea efectivă a acestui drept.“

71. Comisia trebuie prin urmare să examineze dacă în cauza prezentă deschiderea corespondenței dintre reclamant și Comisie și întârzierile în derularea acesteia provocate de către autoritățile penitenciarului, erau sau nu compatibile cu art. 25 alin. 1 din convenție.

72. Cu toate acestea, având în vedere concluziile de mai sus, conform cărora deschiderea acestei corespondențe și întârzierile în derularea ei erau contrare art. 8 din convenție (a se vedea paragraful 68), Comisia apreciază că, din punct de vedere al art. 25 din convenție, aceasta nu constituie o problemă distinctă.

Concluzie

73. Comisia decide, în unanimitate, că nici o chestiune distinctă nu se ridică pe terenul art. 25 din convenție.

E. Recapitulare

74. Comisia decide, în unanimitate, că a existat în speță o încălcare a art. 8 din convenție (paragraful 69).

75. Comisia decide, în unanimitate, că nici o chestiune distinctă nu se ridică pe terenul art. 25 din convenție.

M. de Salvia,
secretarul Comisiei

S. Trechsel,
președintele Comisiei

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial“, str. Izvor nr. 2—4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 2511.1—12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea“ București
și nr. 64690427282 Banca Comercială Română — S.A., sectorul 5.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București,
Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 211.57.30.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial“, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78,
E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro